

2.º Adstipulatur experientia. Quandoquidem observare licet, cujusvis viventis operationes multiples ac inter se diversas ad finem eundem collineare, nempe, ad perfectionem ipsius viventis, et quod potissimum est, intimum nexum invicem habere, prout constat ex influxu ac veluti *refluentia* unius erga aliam, etiam quoad eas, quæ magis ex propria natura et conditione distant. Ita in ipso homine observatur, functiones vitales, etiam infirmas seu vegetativas, influere in ipsas operationes intellectivas. Quod si in homine, in quo maxime viget functionum vitalium multiplicitas et diversitas, unicum adest vitale principium, ut experientia et observatio indicant, id ipsum potiori jure adfirmare oportet de animalibus et plantis, in quibus minor viget multiplicitas et diversitas vitalium functionum.

Ex hucusque expositis inferri possunt subjecta Corollaria:

1.^m Rejicere oportet sententiam vitalistarum et antivitalistarum quorundam, qui vitale principium non unum agnoscunt, sed vitales vires multiplicant singulas singulis organis vel functionibus assignando, quin easdem reducant ad aliquam vim primitivam et essentialem, ex qua radicitus oriuntur ac deriventur.

2.^m Rejicienda similiter sententia illorum, qui docent, vires, quibus vegetalia functiones vitales perficiunt, nihil esse aliud quam ipsas vires mechanicas et chemicas, quatenus determinatis conditionibus organicis obnoxie sunt ¹.

3.^m Ergo rejicienda quoque sententia illorum, qui ajunt, principium formale vitæ, saltem in vegetabilibus, esse ipsum

¹ Miramur profecto, Tongiorgi S. J. recentiore philosophum in hanc sententiam descendisse. Etenim, postquam agnovit, vegetalia vera vita potiri; postquam agnovit, existere in vegetabilibus vires peculiare in materia inorganica minime vigentes, immo ab eis *essentialiter distinctas*, subdit nihilominus: "Hæc tamen vires non aliud esse videntur quam variæ resultantes virium mechanicarum et chemicarum, prouti hæc sub organismi conditionibus operantur." *Institut. phil.*, t. III, pag. 21.

organismum ¹. Profecto, qui hoc comminiscuntur, effectum cum causa confundunt; etenim tantum abest, ut organismus sit ipsum principium vitale, ut potius sit ejus effectus ac veluti signum *a posteriori*. Cum enim organismum quempiam videmus, illico conjicimus, vel adesse, vel adfuisse ibi vim quamdam superiorem viribus chemicis et mechanicis materiæ, atque ab ipsis prorsus diversam, ex qua organismus ille originem et perfectionem duxit.

ARTICULUS TERTIUS

De viventibus vegetabilibus.

Quamvis de vegetabilibus fusius diserere ad botanicos spectet, indignum tamen esset philosopho, qui de vita vitæque principio disserit, prorsus ignorare ea, quæ vegetabilium naturam constituunt. Itaque cosmologo satis erit vegetabilium vitam, potentias, functiones, compositionem, discrimen ab animalibus, in genere ac summam attingere.

1.º *Vita.*

Vegetalium vita, essentialiter et radicaliter spectata, est ipsamet ipsorum substantialis forma, quæ *anima vegetativa* a veteribus scholasticis etiam nuncupari solet: nec immerito prorsus, cum ejusmodi principium primum ac formale vitæ sit, ex supradictis, substantialis quædam vis, viribus chemicis ac physicis materiæ supereminens. Immo, principium hocce vitale varias partes corporis vegetalis ea vi, qua pollet, continet, regit ac in unitatem naturæ et suppositi redigit.

2.º *Potentia.*

Prædicta porro vegetalium vita essentialis ac fundamentalis explicatur atque evolvitur per potentias seu facultates

¹ Et hanc quoque opinionem tuetur laudatus Tongiorgi, qui ita habet: "Formale in plantis vitæ principium est ipse organismus. Per hoc enim principium functionis plantarum proprie peraguntur." *Ibid.*, pag. 24.

quasdam, quæ ad tres commode possunt revocari, ac nominantur: 1.º potentia *nutritiva*, cujus proprium est munus viventis naturam conservare et reparare per conversionem alimenti in propriam substantiam; 2.º potentia *augmentativa*, ex qua et per quam vivens incrementum substantiale et quantitativum suscipit; 3.º potentia *generativa*, cujus munus est vegetale propagare, nova individua ejusdem speciei producendo.

3.º *Functiones.*

Sicut vita essentialis et radicalis plantarum evolvitur et explicatur per potentias, ita vicissim potentiæ exercentur ac manifestantur per operationes sive functiones, quarum præcipuæ sunt:

a) *Absortio*: Sicut animalia ore alimenta insumunt, ita vegetalia per extremitates radicum humorem ex terra trahunt et intus suscipiunt, quod absortionis nomine designatur.

b) *Circulatio*: Humor ille ex terra haustus per interna quædam spatiola, quæ et *vasa* et *meatus intercellulares* a botanicis appellantur, ascendit usque ad folia, ex quibus iterum per ramos et truncum ad ima descendit.

c) *Digestio*: Quamvis nomen hocce animantibus solum communiter tribuatur, sua tamen inest plantis veluti peculiaris digestio, quæ animalium digestionem respondet. Etenim, humor ille ex terra haustus per radices, dum per truncum ascendit ad folia modificationem quamdam et transmutationem subit, cujus ope in laticem (*savia*) vertitur: in foliis item amplius adhuc transmutatur et perficitur, respirationis ope, ita ut habilis reddatur ad plantæ nutritionem. Itaque, latex, dum ex radice ad folia ascendit, respondet *chilo* animalium; dum vero a foliis ad inferiora descendit, respondet et analogiam habet cum *sanguine* in animalibus.

d) *Respiratio*: Latex (*savia*), ad folia vel partes determinatas plantæ perveniens, elementa quædam ex aere circumstante haurit, simulque alia in ipsum profundit, ad eum fere modum, quo animalia, dum respirat. Nimirum, plantæ vi-

rides, vel saltem earum partes virides, oxygenium ex aere absorbent, simulque acidum carbonicum emittunt nocturno tempore: contra vero, tempore diurno acidum carbonicum absorbent, simulque oxygenium profundunt¹. Unde respiratio atmospheræ, ubi abundant ejusmodi plantæ, salubrior habetur diurno quam nocturno tempore. Cæterum, respiratio illarum plantarum, quæ partibus viridibus privantur, magis est analoga respirationi animalium; siquidem oxygenium absorbent, et acidum carbonicum profundunt.

e) *Exhalatio*, quæ etiam *transpiratio* nuncupatur, locum habet in vegetalibus, quatenus vaporem aqueum ex se profundunt per aperturas tenuissimas (estomas) ovalis figuræ, quæ in foliis præsertim abundant: atque hæc proprie *exhalatio* dicitur, nam præter eam alia existit, quæ *insensibilis* appellatur, ac perficitur per omnes plantæ superficies. Exhalatio copiosior habetur diurno quam nocturno tempore, quippe lux solis super aperturas ovales, quibus perficitur, plurimum influit².

¹ Dixi saltem partes virides; hæc namque habet *Historia naturalis*, sub direct. Galdi, edita Matriti, 1857, tom. VIII, pag. 61: "Los únicos órganos que presentan este fenómeno son las partes de color verde, especialmente las hojas, los peciolo foliáceos y los tallos jóvenes. Las raíces, los troncos añosos cubiertos de corteza oscura, los órganos florales y los frutos que no son verdes, las criptógamas que tienen otro color, las plantas blanqueadas (*descoloridas*) por oscuridad, no desprenden oxígeno. No es el color verde la causa de la acción química, sinó, por el contrario, su efecto; y así sería más exacto decir que las plantas y los órganos que desprenden oxígeno son verdes ó se vuelven así."

² "En este hecho de la transpiración vegetal hay dos fenómenos diferentes: 1.º, una *pérdida insensible* por todas las superficies; 2.º, una *emanación* ó *exhalación* abundante por las superficies provistas de estomas... Antes que se conociera el importante papel de los estomas, y su abertura por la acción de la luz, se había observado que ésta influye directamente sobre la transpiración de los vegetales. Hales había notado que las plantas aumentan en peso durante la noche, lo cual se explica por la

f) *Assimilatio*: Quatenus, nempe, diversæ partes plantæ ex succo nutricao (savia) in foliis præparato ac veluti digesto elementa sibi insumunt, quibus egent ad conservationem reparationemve propriæ substantiæ.

g) *Productio florum*: Ex quibus semina ad propagationem deservientia originem ducunt.

h) *Fecundatio*: Quæ fit per pollinem super ovala decimum, ex quibus grana vel semina exsurgunt.

i) *Germinatio* demum, qua vegetalis semina in nova individua evolvuntur.

4.º *Compositio*: Substantiæ, ex quibus vegetaliu corpora coalescunt, sunt hydrogenium, oxygenium, carbonum ac, respectu quorundam ex ipsis, azotum, in minore tamen quantitate. Unde, sicut in animalibus abundat et dominatur azotum, e contra in vegetalibus dominatur carbonum. Quod tamen accipere non oportet per omnimodam exclusionem aliorum elementorum ex vegetalibus¹.

5.º *Discrimen ab animalibus*. Præter discrimina ea, quæ vegetalia ab animalibus secernunt, juxta nunc exposita, quoad digestionem, compositionem, etc., et alia, quæ mox subjiciemus quoad potentias et functiones vitales, primum ac essentielle discrimen inter plantas et animalia constituen-

supresión regular de la exhalación en este tiempo, durante el cual las raíces continúan absorbiendo. El agua absorbida es el agua exhalada como tres es á dos. Así una tercera parte del agua absorbida queda en el vegetal, y las otras dos son exhaladas por toda la superficie, ó por los estomas, " *Hist. nat. cit.*, ibid., pag. 60.

¹ "On a signalé aussi dans les végétaux quinze autres corps simples, qui entrent quelquefois dans leur composition en petite quantité; énumérons-les dans l'ordre de leurs aptitudes électriques en partant du plus électro-négatif: ce sont le soufre, le phosphore, le chlore, le brome, l'iode, le fluor, le silicium, le cuivre, le fer, le manganése, l'aluminium, le magnésium, le calcium, le sodium et le potassium." *Enciclop. du XIX siècle*, art. Vegetaux, t. xxv.

dum esse in vi seu facultate sentiendi, qua animalia pollent, nemo est, qui nunc ambigat, oblivioni ac contemptui jam tradita Pereiræ, Cartesii, cartesianorumque peregrina opinione de brutis *automatibus*, utpote non minus rationi ac experientiæ, quam communi hominum sensui opposita.

Quod vero plantæ ejusmodi sentiendi vi careant, facile constabit cuicumque homini, qui præjudiciis mentem occupatam non habeat; 1.º ex communi hominum sensu, ab ipsa natura proculdubio originem ducente. 2.º Quia nulla apparent in vegetalibus veræ sensationis vestigia¹, nec organa apta pro sensationibus exerendis, qualia in animalibus et homine existunt.

ARTICULUS QUARTUS

De anima brutorum.

Prænotanda:

1.º Vix quæstio in philosophia existit, quæ majorem obscuritatem et difficultatem, atque exinde sententiarum diversitatem præferat. Quidam enim, ut Pereira, Cartesius cum plurimis e cartesianis, nihil aliud vident in anima brutorum nisi meram vim mechanicam. Alii eandem habent tamquam tenuissimum et invisibile corpus. Sunt, qui, ad extremum oppositum declinantes, intellectu et ratione præditam autumant². Nec defuere olim, qui existimarent, brutorum

¹ *Veræ*, inquam, *sensationis*: nec enim ad veram sensationem sufficit mera receptio impressionis organicæ, sed requiritur præterea ejusdem perceptio, et organizatio congrua principio sensitivo, quæ in vegetalibus minime spectantur.

² Huic sententiæ adhærere videntur omnes ferme recentiores physiologi ac historiæ naturalis periti: vix enim unum aut alterum reperies, qui non loquatur de *animalium intelligentia, voluntate, motibus voluntariis, de ideis*, etc. Omnium loco et exemplo audiatur Edwards, cujus verba ad hispanum sermonem vertimus.

"Otros animales más privilegiados gozan además de faculta-

animas esse vel spiritus superioris ordinis, vel hominum animas ex corpore in corpus migrantes. Sunt tandem, qui opinantur, animam brutorum esse veram substantiam spirituales, quæ possit per se esse sine corpore, quæ per creationem oriatur; et quæ in nihilum redigatur; ita ut ab anima rationali solum differat, quia intellectu, ratione et voluntate libera carent: quæ sententia apud recentiores quosdam satis invaluit¹. Harum porro sententiarum diversitas partim ex terminorum abusu et varia significatione originem ducit.

des intelectuales, ó de la facultad de representar al espíritu las ideas producidas precedentemente por las sensaciones, de comparlas, de sacar de las mismas ideas generales y de deducir de éstas motivos de conducta.

„Finalmente, hay también otros seres animados que gozan de la facultad de comunicar á sus semejantes las ideas que poseen, bien sea por medio de ciertos movimientos, bien sea produciendo sonidos diversos.

„Los variados fenómenos, con ayuda de los cuales los animales se ponen en comunicación con los objetos que los rodean, pueden referirse, como se ha visto, á seis facultades principales: la *sensibilidad*, la *contractibilidad*, la *voluntad*, el *instinto*, la *inteligencia*, la *expresión*. Las cuatro primeras existen en todos los animales, y las dos últimas en un pequeño número solamente.” *Cours Elem. d'Hist. Natur. á l'usage des Colléges et des Maisons d'éducation, redigé conformément au programme de l'Université, par MM. Milne Edwards, A. Jus-sieu et Beunant, Zoologie, pag. 122.*

¹ Ita censent, præter alios, Balmes ac Tongiorgi, qui circa brutorum animam hæc statuit: 1.º *anima brutorum est substantia*; 2.º *est simplex et indivisibilis*; 3.º *non educitur ex potentia materiæ*; 4.º *non potest oriri nisi per creationem*; 5.º *a corpore non dependet quoad ipsum esse*; 6.º *a corpore soluta, vivere ac esse desinit per annihilationem*. Quæ omnia non solum cum doctrina D. Thomæ ac veteris philosophiæ christianæ directe pugnant, verum qua ratione conciliari hæc possint cum differentia essentiali inter hominem et bruta, ac cum doctrina ejusdem auctoris, dum statuit, quod brutorum anima dependet a corpore quoad omnes operationes, plane nescio.

Unde, ut via resolutioni hujus perdifficilis quæstionis aperiat.

2.º *Æquivocatione laborant, qui ex eo, quod anima brutorum nequeat esse corpus vel materia, statim inferunt, eam esse substantiam spiritualem, sive ens animæ rationali simile quoad substantiam et modum essendi. Etenim, ratio entis, utpote universalissima, non solum accommodatur et congruit entibus completis et perfectis, prout sunt corpora et spiritus, sed etiam entibus imperfectis et incompletis. Perfectum namque in creatis supponit imperfectum, præsertim cum agitur de entibus perfectis compositione, seu substantiis compositis, prout sunt substantiæ, ex quibus mundus corporeus, a quo non excluditur ipse homo, coalescit. Similiter, ens completum supponit ens incompletum, ac, ut ita dicam, ens-pars, ens-principium, præsertim quoad entia illa, quæ complentur ac exurgunt ex unione duarum aut plurium realitatum, prout sunt animalia, quæ nec corpore solo, nec anima sola constant et perficiuntur. Ergo, præter corpora et spiritus, quibus proprie congruit denominatio substantiæ corporeæ et spiritualis, admittere oportet substantias corporeas atque spirituales, quæ sint entia incompleta et imperfecta; nimirum, quæ participant de ratione substantiæ, quatenus essentialem aptitudinem habent ad constituendam substantiam tamquam ejusdem principium essentielle.*

3.º Ex his legitime inferitur, quod, si sit aliqua entitas substantialis, quæ essentialem aptitudinem habeat ad constituendam cum alia entitate corporea unam essentialiam completam, unumque suppositum vel substantiam completam, ita tamen, ut existere et operari possit sine consortio illius, talis entitas substantialis, utpote *vere subsistens*, quamvis imperfecte, absolute potest denominari substantia spiritualis. Si vero illa entitas substantialis sit hujus conditionis, ut nequeat existere et operari sine consortio alterius, cum qua unam naturam et unam substantiam completam constituit, tunc nec ens subsistens, nec substantia spiritualis aut immaterialis proprie dicetur. Poterit tamen dici *entitas sub-*

stantialis, quatenus est principium essentialis substantiæ, atque etiam spiritualis et immaterialis *negative*, tum quia *non est* corpus, tum quia ejus vis operativa excedit ac superat communem modum operandi corporis per vires mechanicas et chemicas. Quibus prænotatis, ut certum a probabili secernatur, sit

THESIS I.^a

Bruta animantia intellectu et voluntate proprie dicta, seu libera, carent.

Prob. 1.º Proprius character intellectus, prout a sensu distinctus ipsoque superior, est cognoscere universalia, atque pertingere ad objecta pure spiritualia, ut sapientiam, Deum, veritatem, etc., dum e contra sensus nonnisi singularia et materialia objecta attingit, prout experientia testatur: atqui bruta nec spiritualia objecta, ut Deum, nec rationes universales rerum etiam materialium attingunt; ergo. Minor constat 1.º quia nullum adest signum, bruta animantia, Dei, angelorum, veritatis, virtutis, etc., ideam habere; 2.º quia, ut scite habet D. Thomas¹, «omnia animalia ejusdem speciei similiter operantur, quasi a natura (ex instinctu naturali, ac proinde non voluntario) mota et non ex arte operantis; omnis enim hirundo similiter facit nidum, et omnis aranea similiter telam»; quod quidem evidens signum est cognitionis singularis, qui enim universales rerum rationes, proportionales, et relationes cognoscit, diversis mediis ac viis finem attingit, ut videre est in homine.

Prob. 2.º Si intellectu aut libera voluntate bruta gaudent, reflectere possent supra proprias operationes, easque successive perficere; ast nullum reflexionis aut libertatis signum in eis apparet: etenim, eadem ratione in vitæ initio et fine, in circumstantiis A ac in circumstantiis B uniformiter operantur, ita ut nulla nova industria, nova ars, novus

¹ *Sum. cont. Gent.*, lib. 2.º, cap. LXXXII.

progresus detegatur¹; ergo nec intellectu, nec libera voluntate gaudent.

Accedit, quod, si semel admittatur, bruta gaudere intellectu et libera voluntate, occluditur via ad statuendum essentialis discrimen inter hominem et belluam, ac proinde ad immortalitatem animæ stabiliendam, quæ si semel corrumpantur, corrumpunt quoque integra Christiana Religio; igitur Religionem produunt philosophi, qui catholicam doctrinam tueri profitentur, et tamen vel rationem, vel liberam voluntatem belluis concedunt².

¹ Apposite ad rem Bonald, cujus verba hispanice versa sic habent: "Este es, pues, el rasgo más marcado de la diferencia que existe entre ellos (el hombre y el animal), y que no permite acercar el animal más industrioso al hombre más inferior. El hombre nace con la ignorancia de todo cuanto debe saber, pero con la capacidad de aprender de sus semejantes/lo que ignora, de conocerlo todo, y de conocerse á sí mismo. El bruto, por el contrario, nace instruído de todo lo que tiene que hacer, pero incapaz al propio tiempo de ir más lejos... Lo repito: el animal nace perfecto, ó, mejor dicho, finito: el hombre nace perfectible é infinito, por decirlo así; pues, como dice Bossuet, *puede llegar hasta el infinito.*" *Recherches Phil. sur les prem. objets des connoiss. mor.*, cap. XIII.

² Rejiciendus ergo Noget-Lacoudre, canonicus Bajocensis, qui activitatem liberam belluis concedit, dum hæc scribit: "Agnosceda est insuper apud belluas activitas voluntaria... Demum, et deprehenditur apud belluas activitas libera. Activitas libera illa est, qua producuntur actus, quos ad arbitrium ponere, vel non ponere potest agens." *Inst. Phil. in Seminar. Bajoc. habitæ*, tom. II, pag. 409. Priora verba inexactitudinem ad minus redolent; quippe belluis non activitatem *voluntariam*, quæ ex voluntate oritur, sed spontaneam, vel potius instinctivam tribuere oportet. Posteriora parum consentiunt cum catholica philosophia, immo cum ipso scriptore; quandoquidem activitas libera fundamentum habet in ratione, quam proinde necessario præsupponit; et tamen auctor iste, qui liberam activitatem belluis concedit, eisdem denegat rationem.

THESIS 2.^a

Prorsus rejicienda est opinio, quæ statuit, brutorum animam nonnisi intellectu et voluntate a rationali differre.

Thesis hæc directe impetit eos catholicos philosophos, qui, quamvis fateantur, belluas intellectu et voluntate non gaudere, ajunt tamen, ipsarum animam esse substantiam simplicem, spiritualem, non eductam de potentia materiæ, sed per creationem ex nihilo productam, ac demum subsistentem ad modum animæ humanæ, seu independentem a corpore quoad esse: hæc quippe omnia tribuit animæ brutorum Tongiorgi supra citatus, cum aliis, qui in eadem opinione versantur.

Prob. 1.º Quia, ubi est eadem aut similis substantia et essentia, eadem quoque aut similes potentia et operationes exurgunt, cum certum sit, potentiam agendi et operationes cujusque rei ab ejus essentia profluere ipsique commensurabilis; ergo, si anima brutorum assimilatur animæ rationali quoad ipsam essentiam vel entitatem substantialem; ut volunt adversarii, assimilare quoque debet quoad vim agendi et quoad operationes. Subsumo: atqui, ex ipsis adversariis, animæ brutorum et hominum non conveniunt, nec assimilantur quoad potentias et operationes, siquidem bruta intellectum et voluntatem non obtinent, sicut homines; ergo nec assimilari aut convenire queunt quoad essentiam vel entitatem substantialem.

Prob. 2.º Inter attributa ea, quæ propugnatores hujus opinionis animæ brutorum concedunt, primum ac fundamentale est substantia seu independentia a corpore quoad esse; quandoquidem sine dubio reliqua ex hoc legitime consequuntur, ipsumque supponunt. Revera enim, si semel ponatur, brutorum animam subsistere ad eum modum, quo subsistit anima humana, quatenus, scilicet, non dependet a corpore quoad esse, ex hoc necessario consequitur, quod sit substantia simplex et spiritualis; quod non educatur de po-

tentia materiæ, quia illud, quod non dependet a materia quoad esse, ex ea non educitur; quod per creationem producat, etc... Ergo, si brutorum anima non est subsistens etiam ea subsistentia imperfecta, quæ animæ rationali congruit, nec ei convenient cætera attributa seu prædicata, quæ eam subsistentiam supponunt tamquam fundamentum et radicem. Atqui revera brutorum anima non habet ejusmodi subsistentiam, sive, quod in idem reddit, non est independens a corpore quoad esse. Et re quidem vera, juxta philosophorum commune effatum rationi et experientiæ consentaneum, operari sequitur esse et juxta modum operandi est modus essendi; vis namque agendi ab ipsa rei essentia dimanat ipsique commensuratur, unde, quo nobilior ac perfectior existit quævis natura, nobiliorem ac perfectiorem agendi vim et operationem sibi vindicat: immo etiam, cum nos ipsarum essentias immediate cognoscere aut intueri non possumus, de eisdem judicamus ac ipsas maxime cognoscimus ex viribus agendi et operationibus, quibus gaudent... Ergo, cum brutorum anima a corpore dependeat quoad operari, ut experientia compertum est et ipsimet adversarii fatentur, apud quos brutorum anima « est dependens a corpore quoad omnes suas operationes »¹, necessario quoque a corpore dependet quoad esse.

Adjicere liceret argumenta alia magni ponderis in eandem rem, sed, ni fallor, hæc duo, quæ nunc evolvimus, abunde sufficiunt ad demonstrandum, opinionem, quam oppugnamus, parum aut nihil probabilitatis habere. Jam ergo, quid apud nos sit brutorum anima (quamvis in salebrosa hac materia facilius sit dicere, quid res non sit, quam quid sit), summatim dicemus, juxta hucusque exposita et disputata. Itaque,

1.º Anima brutorum non est subsistens nec etiam ea subsistentia incompleta, quæ reperitur in rationali anima, quia ex hoc ipso, quod dependet a corpore quoad omnes

¹ Ita cit. Tongiorgi, qui etiam addit: "Nullum actum anima sensitiva exercere potest sine corpore." *Ibid.*, pag. 45.

operationes, opus est, quod ab eodem dependeat quoque quoad esse.

2.º Ergo non est dicenda *substantia* absolute et sine addito, sed ad summum *substantia* imperfecta, vel potius ens vel principium *substantiale*: nam, quod non subsistit, nec complete, nec incomplete saltem ut rationalis anima, *substantiæ* denominationem nec proprie, nec absolute recipere potest.

3.º Brutorum anima educitur de potentia materiæ, non ita quidem, quod ea seorsim fiat vel producat, sed quatenus animal virtute generativa sibi insita et medio semine, quod est veluti participatio vivens et animalis naturæ generantis, agit in materiam, eam transmutando usque ad productionem *substantiæ* vel compositi animalis. Nam sensitiva anima, utpote forma *substantialis* non subsistens, non fit, nec generatur, proprie loquendo, sed quod fit et generatur est ipsum animal seu compositum, sicut ejus quoque est esse seu subsistere; ut enim profundissime observat D. Thomas ¹, «in hoc videntur fuisse decepti (philosophi quidam), quia attribuebant fieri proprie istis formis, cum tamen fieri non sit nisi compositi, cujus etiam proprie est esse: formæ enim esse dicuntur, non ut subsistentes, sed ut quo composita sunt (existunt et vivunt); unde et fieri dicuntur non propria factione, sed per factionem suppositorum.»

4.º Non igitur per creationem ex nihilo, sed per eductionem ex præjacentem materia esse incipit; nam, quod *est* et *operatur* dependenter a materia, *fit* quoque dependenter a materia, hæc namque tria, *operari*, *esse* et *fieri*, sibi mutuo respondent, ita ut, quæ *operantur* cum independentia a materia, etiam *sint* et *fiant* independentem a materia.

5.º Ergo summam: Brutorum anima 1.º non est *substantia*, quia non subsistit, neque perfecte, nec imperfecte; 2.º non est *immaterialis* aut *spiritualis positive*, quia nec quoad esse, nec quoad operari assimilatur spiritualibus sub-

¹ Quolib. 9, art. 11.

stantiis; 3.º est forma *substantialis*, quia est principium formale *substantiæ*; 4.º perfectior tamen quam aliæ formæ inferiores, quarum perfectionem eminenter continet; 5.º *materialis* vero *positive*, quia operatur, existit, et fit dependenter a materia; 6.º solumque *immaterialis negative*, quatenus non est corpus aut materia, et, *similitudinariæ* vel per analogiam quamdam, quatenus quoad operationes quasdam elevatur supra conditionem corporum et formarum inferiorum, magisque appropinquat operationibus *substantiæ* spiritualis.

SOLVUNTUR OBJECTIONES

Obj. adversus 1.^{am} thes. Opera industriæ et artis sunt effectus et signa intelligentiæ; sed bruta animantia accuratissima opera industriæ et artis edunt, ut manifeste apparet in castoribus, apibus, araneis, etc.; ergo...

Resp. dist. maj. Sunt effectus et signa intelligentiæ, *si agens in eis successive perficiatur, aut per disciplinam acquirat*, conc.; *si ex instinctu et impetu naturæ*, subd.: sunt signa intelligentiæ, *existentis in ipso exequente*, neg.; *existentis in auctore naturæ*, conc. Ex eo, quod belluæ ordinate et artificiose operentur, pure colligitur, esse aliquam superiorem intelligentiam, quæ belluis et earum operibus aliquem finem præstituerit; ast minime, quod eisdem insit intelligentia, si ejusmodi opera ita perficiant, ut neque rationem formalem finis, aut relationem mediorum cum fine cognoscant, vel saltem supra sua opera possint reflectere, eaque mutare et perficere. Ast nihil horum in brutis existit. Nam neque relationem mediorum cum fine cognoscunt ¹, nec reflexione, aut perfectibilitate gaudent in suis operibus; quandoquidem uniformi ratione operantur, temporibus præteritis ac præsentibus, initio vitæ, in medio, in fine, in hac vel in illa re-

¹ Unde apposite Comes de Maistre: «El perro y el mono se acercan al fuego, y se calientan con placer como nosotros; pero no aprenderán jamás á echar un tizón sobre las ascuas.»